

Sredi leta, 25. julija, je umrl dr. Karel Bernik, ki je bil vsa leta po vojni do svoje upokojitve (1945–1981) glavni žirovski zdravnik. Bil je tudi med ustanovnimi člani Muzejskega društva Žiri.

Rodil se je 14. maja 1912 v Šiški pri Ljubljani. Mati je bila iz Metlike, oče pa iz Šmartna pri Kranju. Sinu je pripovedoval, da se je njegov oče priselil v Šmartno iz Ševelj v Selški dolini. Bil je tesar in še danes je mogoče v Šmartnu in v Stražišču najti krove starih hiš in strope, ki jih je vezal. Njegov sin, Karlov oče, pa je bil železničar, nazadnje nadzornik proge. Služba na železnici je bila taka, da so se veliko selili. Najprej v Ivančno Gorico in naposled v Kranj. Po petih letih ljudske šole se je Karel vozil

na poljansko gimnazijo v Ljubljano, od četrtega leta naprej pa je hodil v kranjsko. Leta 1931 je stopil na univerzitetna tla. Študiral je medicino, dve leti v Ljubljani in nato še tri leta in pol v Zagrebu.

Sredi 1937 se je po končanih študijih vrnil v Kranj. *»Kmalu zatem me je na trgu pred cerkvijo srečal pomemben kranjski mogotec. Na moj pozdrav je snel polcilinder, se s kislo prijaznim nasmehom, kakršnega je zmozel samo on, obrnil k meni in dejal: 'Niste bili čisto naši, ne vem, ali bo za vas kaka službica.' Tudi če bi bil kdaj še tako goreč pripadnik njihove stranke, bi me takrat gotovo minilo. Priskutili so se mi te vrste vplivi na življenje že mnogo prej, takrat pa sem za svojo odločitev dobil še eno potrdilo že sprejetih nazorov – in tega sem se držal vse življenje.»*

Sledilo je služenje vojske, tri tedne v Sarajevu in devet mesecev v Boki Kotorški. Po vojaščini je prišlo na vrsto izpopolnjevanje s prakso: najprej dve leti v ljubljanski ženski bolnišnici, nato še dobro leto in pol kot sekundarij (oddelčni zdravnik) na kirurškem oddelku bolnišnice v Brežicah. Ko je aprila 1941 izbruhnila vojna, so Nemci njegovo enoto že šesti dan zajeli pri Varaždinskih toplicah. Sledila je pot v ujetništvo, ki se je končala v Hammelburgu na Gornjem Bavarskem. Tu je potem vsa leta vojne zdravil svoje taboriščne sotrpine, zlasti Ruse.

Po vojni se je vrnil k materi v Kranj, kjer pa zanj spet ni bilo službe, čeprav je bil že devet let zdravnik. Svetovali so mu, naj začne s samostojno prakso v Škofji Loki, kjer so ostali brez dr. Kocjančiča. *»Preselil sem se v Loko in se javil na okraju s predlogom, da bi rad sodeloval in urejal zdravstveno zaščito v kraju. Grobo so me zavrnil s pojasnilom, da znajo in vedo vse sami, da me ne rabijo in da lahko grem. Za to je*

izvedela žirovska partizanka Majda in tako sem se 9. julija 1945 znašel v Žireh. Kraj mi je bil všeč na prvi pogled, pa tudi stik z Žirovci je bil nadvse spodbuden. Čez čas sem se privadil tudi na nekoliko trše pojmovanje življenjskih pravil in od tedaj se še bolje počutim v kraju, ki je danes moj dom, kjer poznam ljudi in oni mene in ne morem si misliti, da bi bilo zame kje boljše in lepše. Šestintrideset let trdega dela sem posvetil ljudem in kraju in prepričan sem, da sem svoje življenje na ta način vnovčil boljše in lepše, kot bi ga mogel kjerkoli drugje.«

V Žireh si je ustvaril družino in si pozneje – kot vsak »ta pravi« Žirovec – zgradil svojo hišo. Živel je skromno, o sebi je nerad govoril. Zato pa je veliko delal in študiral. Delal je najprej v nekdanji zasebni ordinaciji dr. Ernesta Demšarja, predvojnega žirovskega zdravnika, ki so ga med vojno ubili slovenski četniki. A od nekdanje vzorno in sodobno opremljene ordinacije so ostali le prostori. Poldrugo desetletje pozneje se je preselil v novo ordinacijo v Zadrudnem domu, v prostore, ki so bili zgrajeni za gostinski obrat in so z leti vse manj ustrezali njegovi stroki. Otvoritve nove zdravstvene postaje (oktobra 1993) ni dočakal.

Težaven je bil tudi teren, po katerem ga je z gigom prevažal njegov voznik in prijatelj, legendarni Pavel Mrovlje-Petelin. Legendarna pojava je danes tudi dr. Bernik sam: vse do zadnjega smo ga vsak dan srečevali na cesti, ko je hodil po opravkih, vedno v pumparicah, rahlo upognjen, vedrega in nekoliko skeptičnega pogleda, prijazno odzdravljajoč svojim nekdanjim pacientom. Pravzaprav je bil samotar, vendar po naravi svojega poklica ves čas sredi ljudi. Ko so ga lani, ob 80-letnici, povprašali po receptu za dolgo življenje (1983 je preživel infarkt in se nato zdravil alternativno), ga je strnil v enem stavku: »Glog, česen in Goropeke.« Vsako jutro se je povzpел na Goropeke, popil skodelico glogovega čaja in pojedel strok česna.

Poleti in jeseni 1992 sem z njim opravil obsežen intervju (objavljen v *Žirovskem občasniku*, št. 19/20, str. 55–76), iz katerega so tudi navedki v tem zapisu. Ko mi je povedal, kako je »zašel« v Žiri, sem ga vprašal še, kako to, da je v njih ostal. Odgovoril je takole: »Zakaj sem ostal v Žireh? Eno je gotovo: začarali so me dolenski gozdovi in pozneje Šmarjetna gora, Sentjošt in Mohor. Na žirovskem koncu sem se zato takoj počutil domače: gozdov je dovolj. Nekoliko je pripomogla moja dolenska duša; rad sem imel trpečega človeka in kje je takih več kot na terenu?! Dela je bilo v Žireh na pretek, jaz pa brez dela ne morem. V ambulanti, na terenu. Bolezni telesa, človeške stiske in bolni zobje. V vsakem položaju sem se moral znajti, se preizkusiti, pokazati svojo vrednost. Pa če je deževalo ali snežilo, če je pritiskal mraz ali vročina, težak sneg ali led, dan ali noč. Čar samostojnosti. Odgovornost pred seboj in bolnikom. Čar uspeha, pa tudi veličina poraza po poštenem boju z usodo. Zadnje čase me je posebno privlačilo vprašanje zaupanja in vere v človeka, ki je marsikdaj ključni pogoj za uspeh zdravnika in ne-zdravnika. Živel sem polno življenje in veliko tega na delovnem mestu kje drugje ne bi doživel. Še dolgo po tistem, ko sem se odločil za podeželskega zdravnika, so me znanci, ki so me poznali od prej, spraševali, kako sem se mogel tako zapustiti in odpovedati karieri. Mislili so, da je uspeh življenja v visoki medicini in na visokih položajih. Pa ni! Sicer pa: kakor za koga. Meni ni žal.«

Dr. Bernik je življenje jemal táko, kot je. Ni bil tip revolucionarja – da bi ga spreminjal pri korenu. Zato pa je o njem veliko razmišljal in ga skušal oplemeniti v »drobnih«, vsakdanjih rečeh. To smo občutili vsi, ki smo prišli z njim v stik, kot njegovi pacienti ali kako drugače. In za vse, kar je dobrega storil, smo mu hvaležni.

Miha Naglič